

Fjärde bönen

Vårt dagliga bröd giv oss i dag!

Det ämne, som vi nu företaga, möter mycket olika betraktare. Somliga äro så upphöjda över frågan om dagligt bröd att de rent av undra, att man talar därom i en andlig skrift, eller att Kristus mitt uti den andrika bönen Fader vår lärt oss att bedja därom; andra åter äro nära att helt förgås till själen blott genom deras förhållande till denna fråga om dagligt bröd, och allt Guds ord om bättring och tro, lag och evangelium har ingen kraft på deras hjärtan blott för denna fråga. Och detta betyder dock icke, att dessa senare äro så mycket mer otrogna och de förra så mycket mer troende; utan i de flesta fall antyder det blott frestelsernas olikhet, vilket åter kan bero av olika naturanlag och yttre omständigheter.

Den lyckliga ungdomen t.ex., som ännu lever vid föräldrarnas bord, vet icke mycket av bekymren om dagligt bröd; och har Herrens höga himmelska rike rätt fattat deras själ, så gäller icke detta ämne mycket för dem. Lyckliga, högsinnade ålder! Andra dagar torde dock komma. Men även i hushållsståndet finnas sådana, som antingen genom goda lekamliga omständigheter eller genom ett medfött sorgfritt lynne icke veta av något bekymmer för det dagliga brödet och anse sig icke behöva bedja denna bön, utan endast tacka för Guds godhet. Ack ja, visst bören I tacka för Guds godhet; men även I skolen finna i denna bön något att bedja om, så vida Kristi Ande bor i eder. Vi vilja nu först tala med dem, som äro i bekymmer och frestelser i fråga om det dagliga brödet. Haven I någonsin betänkt, vad det innebär, att Herren Kristus själv lärde oss att *bedja* om dagligt bröd, lärde oss att även i alla lekamliga bekymmer vända oss till den himmelske Fadern och bedja?

Förhållandet är, att det finnes ingen starkare försäkran, att Herren vill giva mig något, än när han själv *tillsagt mig att bedja därom*; ty därmed har han för det första sagt mig, att dess erhållande skall bero av *hans givande*, att det icke står i min makt att själv förskaffa mig det; för det andra har han därmed visat mig vägen och sättet för dess erhållande, att jag icke behöver lida av ovisshet om, vad jag skall göra; och för det tredje – det tredje är det starkaste – men innan vi nämna det, låtom oss litet bättre betänka det första.

Det är en hel djup källa av de grymmaste anfäktningar, som därmed är undanröjd, då jag får veta, att mitt bekymmer icke står i min *makt* att avhjälpa, utan beror av *Guds givande*; ty djävulen anfäktar oss ideligen därmed, att det beror av oss, även då vi dö av vanmakt. Att den, som icke vill arbeta, lider nöd, det beror av honom själv; men vi tala här om dem, som med alla bemödanden dock lida av bekymmer. Förstår jag rätt, att det icke är min makt att hjälpa saken, då bliver jag stilla. Därför har Herren just i frågan om lekamliga bekymmer (Matt. 6:25–34) till vårt lugnande även sagt: »Vilken av eder kan med sin omsorg sätta en aln till sin livslängd?» Och därför har han här lärt oss bedja och säga: *Giv, Fader, giv oss vårt bröd!*

Men vi vilja nu nämna det tredje vi därav lära, att Herren tillsagt oss att bedja honom. Jo, den som förstår, vilket grymt gäckande däri ligger att först säga till någon: Bed det och det av mig och sedan, när denne just gör, såsom han blivit lärd, och beder om detsamma, likväl icke giva honom det – den, som förstår det grymma gäckeri, som däri ligger, skall väl knappt kunna vara så grov i otro, att han skulle antaga något sådant om vår Herre Gud. Just den omständigheten, att han själv lärt mig bedja om det, som jag nu behöver, ger mig den starkaste försäkran, att han ock skall giva mig det.

Den, som förstår det bindande i denna omständighet, skall hellre nödgas förneka hela Guds väsende, än tvivla på Guds bönhörelse i en sådan ställning. Jag måste ju här komma till denna slutsats: är det sant, vad som står skrivet om Gud, är icke allt Guds ord en dikt, och äro icke alla heliga under alla världsåldrar bedragna eller lögnare, så vill jag våga det på Herren, även när det ser ut som mest mörkt; min tro skall stå eller falla med sanningen av hela bibeln och alla vittnesbörd om Guds väsende, vittnesbörd från både allmakts- och nåderiket.

»Och är det ej sant, vad om Herren står,
Då gör det mig lika, hur helst mig går.»

Det är ju redan övermåttan tröstligt, när Herren säger: »Haven därför icke bekymmer (otrosbekymmer), sägande: Vad skola vi äta, eller vad skola vi dricka, eller vad skola vi kläda oss med? Eder himmelske Fader vet, att I behöven allt detta» (Matt. 6:31–32). Men såsom vi visat, är det dock ännu tröstligare, när han därjämte lär oss bedja såsom i denna bön; ty vi fråga ännu en gång: Kan någon tänka, att när vi taga honom på orden och bedja just så, som han själv har lärt oss, då skall han likväl svika detta vårt förtroende och så svika sitt eget ord, sin egen sanning, sin egen ära, att han icke giver oss den hjälp, han själv tillsagt oss att bedja om?

Men, säger du, min kropp är icke mättad och klädd blott med tron på Guds välsignelse; icke heller äro mina barn och fordringsägare nöjda blott med min tro. Jag vill ock se, att jag får just *det*, som jag behöver och beder om. När jag ser, att jag icke får det, vad hjälpa mig då de tröstliga orden eller min tro på dem? – Detta är ganska djärvt talat emot vår Herre. Vakta dig, vakta dig! Du vill säga ungefär, som Jakob talar om falska människor, hos vilka äro blott ord, icke gärningar: »Om en broder eller en syster är naken och icke har föda för dagen, och någon av eder säger till dem: Gån i frid, värmen eder och mätten eder, men I icke given dem vad deras kropp behöver, vartill gagnar det?» (Jak. 2:15–16).

Vi borde dock besinna oss, innan vi antyda något sådant om vår trofaste Fader i himmelen. Men det är icke skämt, det är ett förskräckligt allvar, som stundom kommer själar att i förtvivlat sinne alldeles rasa emot Gud och alla hans löften, när de tycka sig bestämt se, att han icke giver vad han lovat. Nu, ehuru alla frestelser hava sin egentliga grund och källa uti djävulens och det fallna människohjärtats ondska, så har dock denna frestelse även en särskild orsak eller anledning; denna består nämligen däruti, att människan har själv uppgjort för sig, *huru mycket* av detta timliga goda hon borde hava, och när hon icke fått allt detta, som hon själv utmålat för sig, så menar hon, att vår Herre Gud icke hållit sina löften, fastän han hade föreskrivit henne ett helt annat mått för bönen och aldrig lovat att giva oss allt, vad vårt fördärvade hjärta behagar föreskriva. Låtom oss därför eftersinna, *hur* Herren här lärt oss bedja, så veta vi ock, vad han lovat att giva oss, och så skola vi se, om han icke hållit sitt löfte och slutligen ännu bliver »rättfärdig i sina ord och får rätt, när han dömes» (Rom. 3:4). Han har lärt oss att bedja så: *Vårt dagliga bröd giv oss i dag*.

Vad betyder nu vårt *dagliga bröd*? Vi fråga icke, huru många ting som innefattas under uttrycket *dagligt bröd*, såsom mat, dryck, kläder, hus och hem m.m., utan vi fästa oss först vid ordet »dagliga». Det ord i grundtexten, som här är översatt med »daglig», har visserligen varit ett svårt ord att förstå,* men alla tolkningar sammanstämma dock däri, att det betyder något för vårt väsende *nödvändigt* – icke vad helst hjärtat begär, utan det nödvändiga – det betyder egentligen vad som hör till vårt väsendes uppehållande, varför ock somliga tytt denna bön på det andliga brödet eller själens spis. Men nu kommer härtill vidare, att Kristus också tillägger det ordet i dag eller dag för dag, såsom det ock betyder, vari vi igenkänna samma tanke, som han strax därefter yttrar i samma tal, nämligen i v. 34 av Matt. 6: »Varen därför icke bekymrade för morgondagen; ty morgondagen skall hava sina egna bekymmer. Var dag har nog av sin egen plåga.» Nu fråga vi den, som vill »tvista med Gud» (Rom. 9:20): Har du icke allt hitintills fått det, som varit nödvändigt för ditt väsendes uppehållande? Och om du icke fått allt efter den ritning, som du själv uppgjort över din jordiska levnadsväg, så har du dock fått allt, vad *han* lovat, vilken bäst vet, vad som är dig nyttigast. Eller vet du, huru mycken tuktan av fattigdom och bekymmer du behöver för din själs eviga väl?

Men här torde en kristen, som icke blott är fattig utan ock gäldbunden, svara oss: Det är en annan omständighet, mot vilken all fattigdom är ett intet, den nämligen, att jag skall vara människor skyldig och skall kanske icke kunna göra var man rätt, skall kanske bliva en visa i lastarens mun till evangeliets försmädelse. – Svar: Så vida du icke antingen har någon synnerlig högmodsböjelse, som fordrar en mycket djup förödmjukelse, eller så vida du icke »frestar Herren» antingen med försumlighet och lättja eller genom fåfänga och slöseri med hans gåvor (Jak. 4:3; Joh. 6:12), utan är ordentlig, ödmjuk, flitig och trogen i din kallelse samt i enfaldig tro beder denna bön, så har du alla Herrens löften och försäkringar därom, att han skall giva dig så mycket, att du icke skall behöva bliva till skam såsom bedragare, utan skall kunna göra var man rätt. Det är antingen så, att vi fresta Herren med lättja eller yppighet eller med något svårare högmod, som behöver nedtuktas – det är endast något sådant, som kan bringa över en kristen den bittra erfarenheten, som är mångfaldigt svårare än all fattigdom, nämligen att han icke kan göra var man rätt.

Vad det åter angår, att månget Guds barn antingen genom sjukdom eller andra omständigheter icke alltid kan försörja sig själv, utan måste anlita bröders barmhärtighet, så är visst även detta förödmjukande för vår stolta natur, men hör dock till Herrens uppfostran med somliga barn eller för någon viss tid, till dess de blivit nog tuktade för att kunna bära några Guds gåvor och bör alltid betraktas med gudsfruktan och ödmjuk undergivenhet inför Herren, den allena vise och mäktige Fadern, vilkens högra hand också kan allting förvandla. Äntligen utgör ock en bekymmersam ställning i det lekamliga en hälsosam övning för tron och bönen. När ett Guds barn först genom tron på Frälsaren har sina synders förlåtelse och lever av hans förtjänst, således lever till själen av det brödet, som har kommit ned från himmelen (Joh. 6:47–58), så behöver det ock till sin andliga uppfostran en mängd prövningar, som döda den gamla människan, både hennes förnuft och hennes lustar, vänder själen från jorden till det, som är ovan till, och övar henne i tro, tålmod och ödmjukhet; och då använder Herren för somliga barn andliga frestelser och anfäktningar, för andra åter en kedja av lekamliga bekymmer, som göra samma gagn, nämligen att döda förnuftet och världssinnet, vända själen till det himmelska och öva henne i tron och bönen. Behövdes icke denna övning, så skulle väl Gud bespara oss många bekymmer; men hela vår andliga uppfostran måste ju alltid bestå i prövningar. Så ofta något bekymmer träffar en kristen, så betyder det blott, att han behöver en prövning.

Vår himmelske Fader kunde annars föra oss med frid och goda dagar genom livet; men om icke för annat, så behöva vi dock alltid för *trons* övning några försökelse. Vi äro annars blinda och gudförgätna, så att vi varken se vår egen uselhet eller Guds gåvor, godhet och makt. Därför plägar Herren alltid först sätta sina barn i bekymmer, innan han bevisar sin nåd och makt. Se här ett exempel. Då Jesus såg en skara av mer än femtusen människor i öknen, vände han sig till Filippus, den fattige och rådlöse lärjungen, i den stora frågan om en sådan skaras bispisande och säger: »Varifrån skola vi köpa bröd, att dessa må äta?» Men vad skriver Johannes nu efteråt om denna fråga? – *Detta sade han för att pröva honom, ty själv visste han, vad han ämnade göra.* Böra vi icke giva akt på sådana fall, då Herren sätter en så bekymrande fråga på en fattig, rådlös lärjunge? Då Herren icke nu mer talar *omedelbart* med oss för att bekymra och pröva oss, så gör han det *genom tillskickade erfarenheter*, varigenom ock vi få alldeles samma fråga på hjärtat som Filippus, liksom det vore det grundligaste allvar, att vi skola sörja för en hop, som vi dock icke kunna försörja. Men det gör Herren »för att pröva oss», säger Johannes, »ty själv vet han, vad han ämnar göra».

Men då går det ofta på samma sätt som med Filippus och Andreas, att vi icke förstå denna Herrens avsikt, utan begynna på fullt allvar överräkna tillgångarna och tro icke, att det finnes något annat råd, tro icke, att vi hava mer, än det vi se med ögonen. Filippus tänkte och räknade ganska riktigt, att »bröd för två hundra penningar äro icke nog för dem, så att var och en av dem kan få ett litet stycke». Förmodligen visste han, att i deras förråd, som förvaltades av Judas, icke fanns mer. Andreas ville ock deltaga i bekymret och anmärkte något ännu mer enfaldigt: »Här är en pilt, som har fem kornbröd och två fiskar, men», tillägger han, »vad förslår detta för så många?» – Då var det slut med lärjungarnas råd. Men var det ock slut med Herrens? Nej, nu först var hans stund kommen – han sade: »Låt folket sätta sig ned» – och nu utdelade han, icke så mycket, som de hade, utan så *mycket, som behövdes*. Så går det med alla Guds barns prövningar. Så ofta de i prövningsstunden överräkna tillgångarna, måste alltid slutet på räkningen bliva: »Vad förslår detta för så många?» Men vi borde dock lära något därav, att Herren utdelade så *mycket, som behövdes*.

Om I viljen anamma det, så uttrycker just detta ord hela hemligheten av alla våra prövningar, nämligen att Herren tilldelar var och en just så mycket, som behöves. Det kostar Gud fullkomligt lika litet att göra oss rika som att hålla oss på fattigare fot; han har hela skapelsen i sin hand och kunde mycket lätt låta regna över oss alla jordiska rikedomar, såsom han lät över de knorrande israeliterna falla vaktlar och det så tjockt, att det låg två alnar över jorden. Men det vore oss icke mer hälsosamt för själen, än detta överflöd blev för israeliterna: de släckte sin lusta; »och under det att de ännu hade köttet mellan tänderna, upplågade Herrens vrede»; de åt och dog, till straff för sin lusta, varför den platsen kallades »lystmätes-gravarna» (4 Mos. 11:31–34; Ps. 78:26–31). Låtom oss då icke knorra eller hava begärelse, såsom de hade begärelse och blev dräpta. Hur mäktiga frestelser medför icke överflödet! Se, vilka gruvliga ord Herren talat till de rika! »Det är lättare, att en kamel går genom

ett nålsöga, än att en rik kommer in i Guds rike.» »Ve eder, I rike; ty I haven fått ut eder hugnad.» Gud, inled oss icke i frestelse! »En kristens största lycka är, att ingen synnerlig lycka hava på jorden.» *Då vi hava föda och kläder, så bör vi därmed låta oss nöja* (1 Tim. 6:8). Så mycket har Herren här tillstatt oss att bedja om, nämligen vårt dagliga bröd, vårt verkliga behov. Gud bevarare alla kristna från en sådan oberoende ställning, att de icke mer skulle behöva se Gud i händerna. Huru lyckligt däremot att såsom barn leva av vår Faders bröd! Han skall icke vara någon obarmhärtig Fader. Eller – vi fråga ännu en gång: Menar du, att han vill gäcka sådana barns förtroende, vilka lita på hans ord och begära allting av honom? Han säger själv, att vi, som äro onda, kunna likväl icke vara så onda, att när barnet begär bröd, vi skulle giva det en sten, när det begär fisk, vi skulle giva det en orm etc. Skulle vi då tänka, att den store trofaste Guden, när han själv lärt oss begära av honom vårt dagliga bröd och vi tro dessa hans ord och göra just, som han bjudit oss, och begära det av honom, likväl icke skulle på något sätt giva oss det? Sättet, tiden och måttet vill han själv med sin vishet och godhet bestämma; men *vårt dagliga bröd skall han sannerligen giva oss.*

Se ännu ytterligare, huru han icke blott försäkrar därom utan ock vill med sådant, som vi se för ögonen, gripa vårt förstånd och väcka oss ur vår otro, ja, liksom tvinga oss att se, att han icke kan lämna oss utan det nödvändiga. Han säger: »Sen på fåglarna under himmelen! De så icke och skörda icke heller och insamla icke i lador, och eder himmelske Fader föder dem. Ären I icke mycket mer än de?» (Matt. 6:26).

Tänk, öppna ögonen, skåda hela denna oändliga mångfald av levande varelser i hela naturen och se, huru *han*, som skapat alla dessa, sörjer för vartenda släkte med alla deras särskilda behov, att varje levande varelse skall hava sin näring, just där den finnes. Skåda sedan, huru han gjort människan till ägare och herre över hela denna värld av varelser, så att hon råder över fiskarna i havet, över fåglarna i luften och över alla djur, som röra sig på jorden; och märk nu ett ömkligt skådespel: Människan, barnet, arvingen i huset, ängslar sig så, att hon blir sjuk och blek och gammal av bekymmer, därför att hon icke tror att hon skall få vad hon behöver! Kan djävulen högre förlusta sitt arga hjärta och hela avgrundens sällskap än med det skådespelet, att själva den högt uppsatte arvingen och herren över allt, för vilken både jorden och himmelen äro tillredda från världens begynnelse, nu går här nere och ängslas, att hans Fader skall låta honom lida brist på det nödvändiga?

Heter icke detta med skäl: *O, I oförståndige — oförståndige och senhjärtade till att tro?* »Fåglarna», säger Kristus, »de så icke och skörda icke heller och insamla icke i lador», d. ä. de hava inga förråd och inga försörjningsmedel såsom vi, och likväl »föder eder himmelske Fader dem. Ären I icke mycket mer än de?» Tänk, är icke människan för Guds hjärta mer än de? Och likväl kunna vi icke tro, att Gud skall hava lika mycken omsorg om oss, som han har om dem. Fågeln lever lycklig på Guds försyn, men människan förtäres av otrossorg.

Är det icke sant, vad Luther över denna text yttrar, att när en fågel med glatt kvitter flyger över vårt huvud, borde vi lyfta på hatten för honom och säga: »Min herr doktor, jag bekänner, att jag icke kan den konsten som du; du vilar så lugn under natten och störes icke av bekymmer för morgondagen, och då du vaknar upp, sjunger du först ett glatt morgonlov till din Skapare och sedan flyger du ned och söker ditt korn och finner det – och jag, gamle narr, låter djävulen så driva gäck med mig, att jag förtäres av sorg för mitt uppehälle.»

Låtom oss då bedja Gud emot denna galenskap samt öppna våra ögon och med tacksamhet och djup förödmjukelse besinna, huru Herren, vårt livs Gud, allt ifrån vår första morgon utgjutit all nåd och välsignelse över oss både till kropp och själ, givit, bevarat och underhållit alla våra krafter och förmögenheter, ögon, öron, förnuft och alla sinnen, och detta allt av sin blotta nåd och faderliga mildhet över oss i Kristus. Skulle han då icke även hädanefter giva oss vad vi behöva? Eller har nu hans barmhärtighet en ända? Har han nu bevisat oss sin sista välgärning?

Men den fjärde bönen har ock en lärdom till de lyckliga, som icke veta av dessa bekymmer för sin bärgning och icke tyckas behöva bedja om dagligt bröd. Det är tvenne ord i denna bön, som dessa borde besinna. Tvenne ord, som antyda ett och detsamma, nämligen de orden *vårt* och *oss*. Haven I Kristi sinne, så skolen I ock betänka dessa Kristi ord. Han säger icke *mig* och *mitt* – giv *mig mitt* dagliga bröd, utan *vårt* dagliga bröd giv oss. Menar du, att Gud givit dig ditt myckna goda, för att du skall blott själv leva därav efter ditt behag, eller att

du skall samla skatter blott för dina barn? Vad säger Herren? *Gör räkenskap för din förvaltning, ty du kan icke längre vara förvaltare.* Se här, vad Guds mening är, då han giver somliga så mycket av detta jordiska. Har du någonsin tänkt på, varför Gud utdelar så olika här på jorden, att den ene är så rik, att han har mycket mer, än han behöver, och den andre så fattig, att han icke har det nödvändiga?

Denna underliga och ojämna utdelnings hemlighet är ingen annan, än att vi hava olika kallelser. De som fått mer, än de behöva, skola vara Herrens förvaltare, som skola åt honom förvalta hans gåvor. Då vill han låta en hop fattiga lägga sig omkring dem för att dagligen pröva dem, om de vilja ärligt förvalta hans gåvor såsom fogdar genom utdelande, eller om de vilja nedgräva punden i jorden och göra avgudar därav åt sig och sina barn. Måtte vi aldrig glömma den stora allmänna regeln: »Var och en åt vilken mycket har blivit givet, av honom skall mycket varda utkrävt och den åt vilken man har anförtrott mycket, av honom skall man fordra mera»; samt det konungsliga budet: »Älska din nästa såsom dig själv.» Förgät då icke, att det finnes omkring dig så och så många fattiga, sjuka, svaga, bräckliga, vilka alla uträcka sina händer efter bröd.

Du skall därför i denna bön bedja för alla människor och icke tänka: *Mig, mitt* utan oss, *vårt.* Men vidare, icke bedja såsom en skalk, så att du skulle i bönen säga *vårt*, men sedan handla med det goda, du får, såsom det vore *ditt.* Nej, du är blott en förvaltare. Och detta skola vi vara med lust, för Kristi kärleks skull, så att han om allt det goda, vi gjort, kan säga: »I haven gjort det mot mig.»

När vi nu därjämte veta, att uttrycket »dagligt bröd» icke blott betecknar mat och kläder utan allt, vad som hör till detta timliga livets uppehälle och nödtorft, såsom hus och hem, gods och penningar, from maka, fromma barn, fromt tjänstefolk, god och trogen överhet, god styrelse, god och tjänlig väderlek, fred, hälsa, tukt och ära, goda vänner, trogna grannar och mera sådant, så lär åtminstone ingen kristen, vilken icke lever blott sig själv, utan ock älskar sin nästa, sakna anledningar att bedja denna bön. Dessutom kan Herren i hast borttaga det goda, du nu äger, varför du alltid har anledning att bedja om hans *bevarande* nåd eller ett *dagligt givande*, ett *dagligt bröd.* Och att så känna sitt beständiga beroende av Herren, är ganska hälsosamt för en kristen.

Vi hava då sett, att vår Herre Kristus i denna bön vill lära oss att med alla våra omsorger gå till honom, såsom barn till en huld Fader, begära allting av honom och på honom avkasta alla våra bördor. Han som även efter sin uppståndelse, i sitt förklarade tillstånd, kom till sina fattiga lärjungar vid sjön Genesaret morgonen efter den fruktlösa arbetsnatten och ropade: *Barn, icke haven I väl något att äta?* och som gav dem icke blott ett rikt fiskafänge utan hade ock stekt fisk och bröd för dem på stranden.

Han vill ännu med samma huldhet dela våra bekymmer, även de obetydligaste; han vill fråga efter mjölet i skäppan och efter oljan i krukan, han vill fråga efter vår fisk och vårt bröd. Han sade: *På eder är till och med alla huvudhåren räknade.* Vad kan då vara för ringa för hans omsorg? O, den som blott hade tro och kunde troende bedja denna bön, den själen skulle sedan aldrig mer hava någon sorg på denna jord, utan leva i en ständig ro för alla detta livets bekymmer. Herre, föröka oss tron!

* Detta av den orsak, att det icke finnes på något annat ställe, varken i bibeln eller hos andra grekiska författare, än i fjärde bönen av »Fader vår» (Matt. 6:11; Luk. 11:3), men av dess sammansättning ser man, att det, betyder vad som *hör till vårt väsende* – således: *arton epiusion*, ett bröd; som uppehåller vårt väsende, som blott är nog för att vi skola kunna uppfylla vår bestämmelse.

– C-O Rosenius

(Fjortonde årgången, år 1855)

© Pietisten 2025

Texterna får användas fritt, helt eller delvis, digitalt eller analogt, kopierat eller tryckt om ditt syfte är att främja Kristi rikets tillväxt.

www.pietisten.com